

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Емил Георгиев Константинов

член на научното жури съгласно Заповед № 921/17.05.2022 г. на проф. д-р Борислав Юруков - Ректор на Югозападен университет „Неофит Рилски” за назначаване на научно жури за публична защита на дисертационния труд на

Галина Гълъбова Писарска

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Международно право и международни отношения“

на тема **„Взаимодействие на международното право и вътрешното право (чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България)“**

Научен ръководител: **проф. д.н. Георги Близнашки**

I. Кратки биографични данни за дисертанта

Галина Гълъбова Писарска е родена на 24 март 1993 г. Завършва средното си образование в СУ „Св. Паисий Хилендарски“ – с. Първомай, общ. Петрич. От м. септември 2012 г. до м. ноември 2017 г. следва в ОКС магистър по специалност „Право“ в Правно-историческия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“, като се дипломира с отличен успех. С заповед № 2823/17.12.2018 г. на ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” през м. декември 2018 г. е зачислена за редовен докторант в докторска програма по „Международно право и международни отношения“ към катедра „Международно право и международни отношения“ при ПИФ на ЮЗУ „Неофит Рилски“, с научен ръководител проф. д.н. Георги Близнашки.

По време на следването си в специалност Право дисертантът проявява задълбочен интерес към материята на Международното публично право, Правото на Европейския съюз, Защитата правата на човека и Конституционното право, за което свидетелства участието му в редица обучения, конференции, проекти, чуждоезикови курсове и стажове в държавни институции и в частния правен сектор: участие в Международно

състезание по Право на Европейския съюз “Central and Eastern Europe Moot Court” (СЕЕМС), проведено през май 2016 г. в Братислава, Словакия под егидата на Съда на ЕС и Университета Кеймбридж; участие в две симулации „Модел на ЕС“, организирани от Американския университет в България съответно през 2015 и 2016 г.; участие в стажантски програми на Народното събрание на Р. България, Администрацията на Президента на Р. България, Висшия съдебен съвет, Окръжен съд-Благоевград и др. Научно-изследователският интерес на докторанта се открива още в началото на академичния му път, когато участва в образуването и учредяването на Студентско научно дружество „Феникс“ към ПИФ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ през 2012 г., което има за предмет осъществяването на научноизследователска дейност от студенти в областта на юридическите науки и популяризирането на резултатите ѝ. Обвързаността и интереса му към международните отношения и права се затвърждава с участието му в осъществяването на първото Българско председателство на Съвета на Европейския съюз в периода януари-юли 2018 г. в качеството му на liaison, придружаващ чуждестранните делегации на високо ниво и подпомагащ дипломатическите им представителства.

По време на обучението си в докторантурата Галина Писарска проявява инициативност, отговорност и активност. Тя успешно осъществява няколко специализации: докторантска мобилност по програма Еразъм+ с цел практика и обучение по Международно право в Университета „Вилхелм“ на Вестфалия в Мюнстер, Федерална република Германия, специализирано международно обучение на тема „Борба с корупцията“ в Националното висше училище по администрация (ENA) в Париж, Франция, лятно докторантско училище „Изследователски методи в хуманитарните и социалните науки“ в СУ „Св. Климент Охридски“ в София. Редовен участник е в Националната конференция на докторантите, постдокторантите и младите учени, организирани от ИДП при БАН, както и в други форуми и конференции в България и чужбина.

От м. март 2018 г. до м. декември 2021 г. е експертен сътрудник към постоянни парламентарни комисии на Народното събрание на Република България, а от м. януари 2022 г. работи като инспектор в Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ). От 2019 г. до днес преподава Конституционно право в ЮЗУ „Неофит Рилски“, като през този период участва активно в

осъществяването на редица научно-изследователски проекти и инициативи на висшето училище.

II. Общо описание на представения дисертационен труд

Представен е дисертационен труд в обем от 338 страници, който съдържа увод, три глави, заключение, библиографска справка, приложения и списък с публикации. В съдържателната част са обособени три глави, като всяка е разделена на параграфи, а повечето параграфи на допълнителни структурни подразделения. Структурата отговаря на съдържанието на труда и е логически обоснована. Използваната литература се състои от 178 заглавия, от които 128 на брой са кирилически статии и книги, а останалите са на латиница. По отношение на източниците на латиница са използвани книги и статии на английски, немски и френски език. Наред с това, изследването включва над 50 съдебни акта на институции на националното и международното правораздаване, над 430 международни договора, както и релевантните текстове на конституциите на всички държави членки на ЕС и на някои други държави. Библиографията е допълнена с редица други международни и нормативни актове и документи, имащи отношение по темата. В това отношение трудът не оставя съмнение за изключително солидна и задълбочена изследователска работа. Впечатляващ е и научният апарат, който съдържа 430 бележки под линия, което свидетелства за добросъвестност и прецизност при осъществяване на изследователската дейност.

Уводът, от една страна, ясно очертава темата на дисертационното изследване, а, от друга, посочва ограниченията, в рамките на които е извършена научната работа. Съдържа актуалността и значимостта на изследването, предмета на изследването, целта, научно-изследователската хипотеза и поставените задачи на изследването, методологията на научно-изследователската работа, както и описание на обема и структурата на труда.

Формулираната научно-изследователска хипотеза е смела, особено в контекста на задълбочаващите се глобализационни процеси: „връзката между международното право и вътрешнодържавното право се намира в постоянна динамика, взаимно въздействие, обогатяване и усложняване, като всяка суверенна държава дефинира сама начина си на взаимодействие

с други правни системи, който в повечето случаи е предвиден на конституционно равнище. Република България е възприела разпоредбата на чл. 5, ал. 4 от нейната Конституция да служи за основно правно основание за инкорпориране на нормите на международния правопорядък във вътрешното право, с които се обвързала българската държава посредством сключването/присъединяването на/към международни договори. По този начин тя реализира и укрепва своя суверенитет в международните отношения, като същевременно заявява волята на народа за обвързване с международната общност и нейните правни достижения.“.

В Глава първа дисертантът разкрива особеностите на взаимодействието на международното право и вътрешното право на суверенната държава, като на първо място изяснява същността на двата основни обекта на изследването. За тази цел са разгледани основните източници на нормите на вътрешнодържавното право и на международното публично право, като е обърнато съществено внимание на възникването, развитието и действието на двете системи в исторически и правен аспект. На второ място, са изследвани водещите в науката теоретико-правни концепции за съотношението между международното право и вътрешното право на отделната държава (монистични и дуалистични), като се забелязва, че авторът се придържа към дуалистичния подход. Освен тях е забележително, че авторът на дисертацията представя и някои нови тенденции и похвати, отразяващи съвременното постмодерно състояние на междудържавното право, което безспорно представлява ценен принос за науката. Направен е и историко-правен анализ на регламентацията на взаимодействието на международното право и вътрешното право в контекста на развитието на българската държава и право до 1991 г.

Глава втора от дисертационния труд е посветена на съвременните аспекти на взаимодействието на международното право и вътрешното право на Република България, като е извършен задълбочен анализ на разпоредбата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Р. България. Анализирани са релевантната действаща нормативна уредба, разгледани са институтите на ратификацията, обнародването и влизането в сила на международните договори по смисъла на чл. 5, ал. 4 от КРБ, както и е обсъден въпросът за приложението на източниците на международното право във вътрешнодържавното право. Направен е сравнителноправен анализ на

конституционноправната уредба на взаимодействието на международния правопорядък и съответната национална правна система на всички държави членки на ЕС и на други влиятелни и/или интересни в сравнителноправен аспект страни като САЩ, Русия, Япония и Обединеното кралство. Втора глава съдържа и обзор на договорната практика на българската държава при ратифициране на сключените от нея международни договори със закон от Народното събрание и впоследствие не/обнародвани в Държавен вестник и влезли в сила, респективно са се превърнали в съставен елемент от нейното вътрешно право, за последните 15 години (1.01.2007г.-31.12.2021г.). Тя е допълнена с анализ на юриспруденцията на Конституционния съд на България, относима към чл. 5, ал. 4 от Конституцията. На тази основа дисертантът отправя няколко препоръки *de lege ferenda*: 1. за разширяване обхвата на приложното поле на чл. 5, ал. 4 от КРБ; 2. за разширяване на обхвата на понятието „вътрешно законодателство“, използвано в чл. 5, ал. 4, изр. 2 от КРБ; 3. за систематизирането на международните договори, с които българската държава се е обвързала посредством изпълнението на предвидените в чл. 5, ал. 4 от Конституцията условия, в специален електронен публичен регистър.

Третата глава изследва особени случаи на взаимодействие на международното право и вътрешното (българско) право, като са разгледани усложненията и измеренията на тази корелация в контекста на глобализацията, технически прогрес, утвърждаването на правата на човека и новите кризи. Разгледан е въпросът за суверенитета на държавата, как той се засяга при навлизането на наднационалния правопорядък във вътрешното право и как следва да бъде гарантиран. Направен е анализ в сравнителноправен аспект на практиката на конституционните юрисдикции на някои европейски държави (Германия, Испания, Франция, Полша). Същевременно е изследвано и имплементирането на правото на ЕС в българското законодателство и неговото взаимодействие с националното право. Темата за корелацията между двете правни системи е разгледана и в контекста на защитата на правата на човека и на (пост)пандемичните събития, породени от разпространението на COVID-19.

Заключението систематизира изводите от всяка от трите глави, от които се състои дисертационния труд.

III. Оценка на научните и научно-приложните резултати и приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема „Взаимодействие на международното право и вътрешното право (чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България)“ несъмнено представлява оригинално научно изследване, което има множество научни и научно-приложни приноси, най-значимите от които съм посочил по-долу.

Избраната тема е дисертабилна, актуална и изключително важна, поради което представеният труд представлява сам по себе си принос в българската литература по международно публично право. Тази корелация между международното право и вътрешното право на суверенните държави генерира казуистика, предизвикателства, съдебна практика и поставя въпроси, на които често теорията и практиката дават противоречиви решения. Темата е с висока сложност, тъй като изисква задълбочено познаване не само на международното публично право, но и на правото на ЕС и на конституционното право, а също и изключително голяма по обем изследователска работа за очертаване усложненията и съвременните измерения на взаимодействието на международното и вътрешното право.

Трудът представлява първото българско интердисциплинарно, систематично и цялостно изследване на проблематиката на взаимодействието на международното право и вътрешното (българско) право в исторически, правен и актуален контекст. То включва богат обзор на научни разработки по въпроса от български и чужди автори, богатата съдебна практика на редица институции на националното и международното правораздаване, както и други вътрешни и наднационални актове и документи, имащи отношение към утвърждаването на международното право във националната правна система.

Безспорен принос представлява извършването на задълбочен анализ на разпоредбата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България. Разглеждайки международното право през призмата на Конституцията, дисертантът очертава неговото място и значимост в българската правна система и утвърждава конституционната норма на чл. 5, ал. 4 като основополагащото и легитимно правно основание за осъществяване на

пълноценно взаимодействие между българското вътрешно право и чуждия правен ред.

Направеният от докторанта историко-правен анализ на взаимодействието на международното право и вътрешното право в контекста на конституционното развитие на България (от първата българска конституция до днес) позволява да се разбере и оцени по-добре действащата позитивноправна регламентация на това взаимодействие и да се спомогне за нейното усъвършенстване и адаптиране спрямо проблемите на съвременното общество.

Особено ценно е проучването и систематизирането на юриспруденцията на Конституционния съд на Република България, относима към чл. 5, ал. 4. Изведените изводи и резултати безспорно допринасят за изясняване на връзката между отделните правни системи и за правилното им прилагане една в друга.

Приносен момент е направеният обзор и систематизация на договорната практика на България за период от последните 15 години (1.01.2007г.-31.12.2021г.), които могат да послужат на представителите на науката и практиката. Даденото от дисертанта предложение *de lege ferenda* за систематизирането на международните договори по смисъла на чл. 5, ал. 4 от Конституцията в специален електронен публичен регистър е не само достойнство на труда, но и показва обвързаност на темата с достиженията на науката в областта на дигитализацията, развитието на информационните технологии и прогреса на човечеството.

Друг аспект с особен приносен характер е извършеният сравнителен конституционен анализ на всички 27 конституции на държавите членки на ЕС, както и на други държави в контекста на релевантните им разпоредби и взаимоотношенията им с международното право.

Отправените препоръки *de lege ferenda*, свързани с разширяване приложното поле на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на България, също допринасят за ценността на труда.

Достойнство на дисертационния труд е анализиранията голяма съдебна практика, особена на националните конституционни юрисдикции, което несъмнено е практически принос.

Приносно е и разработването на темата за връзката между двете правни системи в контекста на (пост)пандемичните събития, свързани с разпространението на коронавирусното заболяване „Covid-19“ и последиците от него.

Отличното впечатление от дисертационния труд се допълва от факта, че докторантът има 8 публикации по темата на дисертацията.

IV. Критични бележки и препоръки

Към представения дисертационен труд могат да се направят и някои бележки и препоръки. Така например, би следвало да се изчистят повторенията, които се съдържат в изследването. Предвид големия брой на цитирани и разгледани в труда конституционни нормативни актове и международни документи, препоръчително е да се изготви отделен списък на относимите към темата на разработката национални и международни актове и документи. Към труда следва да бъде добавен и списък на използваните съкращения. Като препоръка за подобряване на труда особено при бъдещото му публикуване бих предложил поставяне на посилен акцент върху авторовите изводи и обособяване на изводите в края на всяка глава под формата на заключителни бележки и/или препоръки.

Посочените бележки и препоръки засягат отделни страни на работата и тяхната относителна тежест е незначителна спрямо положителните резултати и постиженията на кандидата, като по никакъв начин не намаляват научната стойност на труда.

V. Заключение

Дисертационният труд на тема „Взаимодействие на международното право и вътрешното право (чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България)“ съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Дисертационният труд показва, че дисертантът притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Международно право и международни отношения“, като

демонстрира качества и умения на самостоятелно провеждане на научно изследване и обосноваване на оригинални научни идеи.

Въз основа на цялостното ми впечатление за качества и достойнствата на труда и в качеството ми на член на научното жури, убедено давам своята **положителна оценка за представения дисертационен труд** и предлагам на уважаемото научно жури да вземе решение за **присъждане на Галина Гълъбова Писарска** на образователната и научна степен „**доктор**” по професионално направление 3.6. Право, по научната специалност „Международно право и международни отношения“.

30 май 2022 г.

проф. д-р Емил Константинов

R E V I E W

by Prof. Dr. Emil Georgiev Konstantinov

a member of the scientific jury according to Order № 921/17.05.2022 of Prof. Dr. Borislav Yurukov – a Rector of South-West University “Neofit Rilski” for appointment of a scientific jury for public defense of the dissertation of

Galina Galabova Pisarska

for obtaining the educational and scientific degree “Doctor” in a professional field 3.6. Law, scientific specialty “International Law and International Relations”

on the topic “**Interaction of International Law and Domestic Law (Article 5, Paragraph 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria)**”

Scientific Supervisor: **Prof. Dr. Sc. Georgi Bliznashki**

I. Brief biographical data about the PhD candidate

Galina Galabova Pisarska was born on March 24, 1993. She completed her secondary education at High School “St. Paisii Hilendarski”- Parvomay, Petrich. From September 2012 to November 2017 she studied for a Master's degree in Law at the Faculty of Law and History of the South-West University “Neofit Rilski”, graduating with honors. By order № 2823/17.12.2018 of the Rector of SWU “Neofit Rilski” in December 2018 she was enrolled as a full-time PhD student in the doctoral program in International Law and International Relations at the Department of International Law and International Relations at the Faculty of Law and History of SWU “Neofit Rilski”, with scientific supervisor Prof. Dr. Sc. Georgi Bliznashki.

During his education in Law, the candidate showed a deep interest in the subject of International Public Law, European Union Law, Protection of Human Rights and Constitutional Law, as evidenced by his participation in a number of trainings, conferences, projects, foreign language courses and internships in public institutions and the private legal sector: participation in the International Competition in European Union Law “Central and Eastern Europe Moot Court” (CEEMC), held in May 2016 in Bratislava, Slovakia under the auspices of the Court of Justice of the EU and the University of Cambridge; participation in two

simulations “Model of European Union”, organized by the American University in Bulgaria in 2015 and 2016; participation in internship programs of the National Assembly of the Republic of Bulgaria, the Administration of the President of the Republic of Bulgaria, the Supreme Judicial Council, the Blagoevgrad District Court, etc. The research interest of doctoral student was discovered at the beginning of her academic path, when she participated in the formation and establishment of the Student Scientific Society “Phoenix” at the SWU “Neofit Rilski” in 2012, which aims to carry out research by students in the field of legal sciences and the promotion of its results. Her commitment and interest in international relations and studies is strengthened by her participation in the first Bulgarian Presidency of the Council of the European Union in the period of January-July in 2018 in the role a liaison officer, accompanying foreign delegations at a high level and supporting their diplomatic missions.

During her doctoral studies, Galina Pisarska demonstrated initiative, responsibility and activity. She has successfully completed several specializations: Erasmus+ doctoral mobility for practice and training in International Law at the Westphalian Wilhelm University of Münster, Federal Republic of Germany, specialized international training on “Fight against corruption” at the National School of Administration (ENA) in Paris, France, summer doctoral school “Research Methods in the Humanities and Social Sciences” at Sofia University “St. Kliment Ohridski” in Sofia, Bulgaria. She is a regular participant in the National conference of doctoral students, postdoctoral students and young scientists, organized by the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences, as well as in other forums and conferences in Bulgaria and abroad.

From March 2018 to December 2021 she was a legal expert at the standing parliamentary committees of the National Assembly of the Republic of Bulgaria, and from January 2022 until now she has been working as an inspector at the Commission for Combating Corruption and Confiscation of Illegally Acquired Property. From 2019 until now she is a lecturer in Constitutional Law at SWU “Neofit Rilski”, and during this period actively participates in the implementation of a number of research projects and initiatives of the university.

II. General description of the presented dissertation

The doctoral student presented a dissertation of 338 pages, which contains an introduction, three chapters, a conclusion, a bibliography, attachments and a

list of publications. There are three chapters in the content part, each of which is divided into paragraphs, and most of the paragraphs into additional structural subdivisions. The structure corresponds to the content of the paperwork and is logically justified. The scientific literature consists of 178 titles, of which 128 are Cyrillic articles and books, and the rest are in Latin. Regarding Latin sources, books and articles in English, German and French were used. In addition, the study includes more than 50 judicial acts of institutions of national and international justice, more than 430 international treaties, as well as relevant texts of the constitutions of all EU member states and some other countries. The bibliography is supplemented by a number of other international and normative acts and documents related to the topic. In this respect, the dissertation leaves no doubt about extremely solid and in-depth research work. The scientific apparatus, which contains 430 footnotes and is proof of good faith and precision in the conduct of research, is also impressive.

The introduction, on the one hand, clearly outlines the topic of the dissertation research, and, on the other hand, indicates the limitations within which the scientific work was performed. It contains the relevance and significance of research, the subject of research, the goal, the scientific hypothesis and the research tasks, the used methodology of research work, as well as a description of the volume and structure of the work.

The formulated research hypothesis is bold, especially in the context of deepening globalization processes: “the relationship between international law and domestic law is in constant dynamics, interaction, enrichment and complexity, as each sovereign state defines its own way of interacting with other legal systems, which in most cases is provided at the constitutional level for. The Republic of Bulgaria has adopted the provision of art. 5, para. 4 of its Constitution to serve as the main legal basis for the incorporation of the norms of international legal order into the domestic law, which the Bulgarian state has committed itself through the conclusion/accession of/to international treaties with. In this way, it realizes and strengthens its sovereignty in international relations, meanwhile declare the will of people to commit themselves to the international community and its legal achievements.”.

In first chapter, the PhD candidate reveals the peculiarities of the interaction of international law and domestic law of the sovereign state, first clarifying the nature of the two main objects of study. To achieve this aim, the main sources of the norms of domestic law and international public law are

considered, paying significant attention to the origin, development and effect of both systems in historical and legal aspects. Secondly, the leading theoretical and legal concepts of the relationship between international law and domestic law (monistic and dualistic) are studied, noting that the author adheres to the dualistic approach. Apart from them, it is remarkable that the author of dissertation presents some new trends, reflecting the current postmodern state of international law, which is undoubtedly a valuable contribution to science. A historical and legal analysis of the legal framework of the interaction of international law and domestic law in the context of the development of the Bulgarian state and law until 1991 is made as well.

Second chapter of the dissertation is devoted to the modern aspects of the interaction of international law and domestic law of the Republic of Bulgaria, as an in-depth analysis of the provision of Art. 5, para. 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria has been made. The relevant current legislation is analyzed, the institutes of ratification, promulgation and entry into force of international treaties within the meaning of Art. 5, para. 4 of the CRB, as well as the issue of the application of the sources of international law in domestic law were discussed. A comparative legal analysis of the constitutional framework of the interaction of international law and the relevant national legal system of all EU Member States and other influential and/or comparatively interesting countries such as the United States, Russia, Japan and the United Kingdom is made. The second chapter also contains an overview of the contractual practice of the Bulgarian state in ratifying its international treaties by law of the National Assembly and subsequently not / promulgated in the State Gazette and entered into force, respectively have become an integral part of its domestic law for the period of the last 15 years (January 1, 2007 - December 31, 2021). It is supplemented by an analysis of the jurisprudence of the Constitutional Court of Bulgaria, relevant to art. 5, para. 4 of the Constitution. On this basis, the candidate makes several recommendations *de lege ferenda*: 1. to expand the scope of art. 5, para. 4 of the CRB; 2. to expand the scope of the term “domestic legislation” used in art. 5, para. 4, assoc. 2 of the CRB; 3. for the systematization of the international treaties, concluded by the Bulgarian state and has become a integral part of the domestic law according to art. 5, para. 4 of the Constitution, in a special electronic public register.

The third chapter examines special cases of interaction between international law and domestic (Bulgarian) law, presenting the complications

and dimensions of this correlation in the context of globalization, technical progress, the protection of human rights and new crises. The issues about the sovereignty of state, how it is affected by the entry of the supranational legal order into the domestic law and how it should be guaranteed are considered. An analysis has been made in a comparative legal aspect of the practice of constitutional jurisdictions of some European countries (Germany, Spain, France, Poland). At the same time, the implementation of the EU law in the Bulgarian legislation and its interaction with the national law is examined. The issue of the correlation between the two legal systems is also considered in the context of the protection of human rights and the (post)pandemic events, caused by the spread of COVID-19.

The conclusion systematizes the conclusions from each of the three chapters of which the dissertation consists.

III. Evaluation of scientific and practical results and contributions to the dissertation

The dissertation on the topic “Interaction of international law and domestic law (Article 5, paragraph 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria)” is undoubtedly an original scientific study, which has many scientific and applied contributions, the most significant of which I have pointed out below.

The chosen topic is dissertable, modern and extremely important, which is why the presented work is in itself a contribution to the Bulgarian literature on international public law. This correlation between international law and the domestic law of sovereign states generates casuistry, challenges, jurisprudence, and raises questions on which theory and practice often give conflicting solutions. The topic is highly complicated, as it requires in-depth knowledge not only of public international law, but also of EU and constitutional law, as well as extremely large-scale research work to outline the complications and modern dimensions of the interaction of international and domestic right.

The paperwork is the first Bulgarian interdisciplinary, systematic and comprehensive study of the interaction of international law and domestic (Bulgarian) law in historical, legal and current contexts. It includes a rich review of scientific research on the issue by Bulgarian and foreign authors, extensive case law of a number of institutions of national and international justice, as well

as other domestic and supranational acts and documents related to the implementation of international law in the national legal system.

An indisputable contribution is the performance of an in-depth analysis of the provision of art. 5, para. 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria. Examining international law through the prism of the Constitution, the PhD candidate outlines its place and significance in the Bulgarian legal system and approves the constitutional norm of art. 5, para. 4 as the fundamental and legitimate legal basis for the implementation of full interaction between the Bulgarian domestic law and the foreign legal order.

The historical-legal analysis of the interaction of international law and domestic law in the context of the constitutional development of Bulgaria (from the first Bulgarian constitution to the present), made by the doctoral student allows to better understand and evaluate the current positive legal regulation of this interaction and to help its improvement and adaptation to the problems of modern society.

With special scientific value are the examination and systematization of the jurisprudence of the Constitutional Court of the Republic of Bulgaria, related to art. 5, para. 4. The conclusions and results derived undoubtedly contribute to clarifying the relationship between the different legal systems and to their proper application in each other.

An important scientific contribution is the review and systematization of the contractual practice of Bulgaria for the period of the last 15 years (January 1, 2007 - December 31, 2021), which could be useful for the representatives of science and practice. The proposal *de lege ferenda*, given by the applicant, for the systematization of the international treaties by the force of art. 5, para. 4 of the Constitution in a special electronic public register is not only the merit of paperwork, but also shows the connection of the topic with the achievements of science in the field of digitalization, development of information technology and progress of mankind.

Another aspect of particular contribution is the comparative constitutional analysis of all 27 constitutions of the EU Member States, as well as of other countries in the context of their relevant provisions and their relationship with international law.

The recommendations *de lege ferenda*, related to the extension of the scope of art. 5, para. 4 of the Constitution of Bulgaria, also contribute to the value of dissertation.

A merit of the dissertation is the analyzed large case law, especially of the national constitutional jurisdictions, which is undoubtedly a practical contribution.

The development of the topic of the relationship between the two legal systems in the context of (post)pandemic events, related to the spread of coronavirus disease "Covid-19" and its consequences, is also conducive.

The excellent impression of dissertation is complemented by the fact that the doctoral student has 8 publications on the topic of the dissertation.

IV. Critical remarks and recommendations

Some remarks and recommendations can be made to the presented dissertation. For example, certain repetitions at certain places in the exhibition should be corrected and clarified. Taking into account the large number of constitutional normative acts and international documents, cited and considered in the paper, it is advisable to be prepared a separate list of national and international acts and documents, relevant to the topic of dissertation. A list of used abbreviations should be added to the paper as well. As a recommendation for improving the work, especially in the view of its future publication, I would suggest placing a stronger emphasis on the author's conclusions and highlighting the conclusions at the end of each chapter in the form of concluding remarks and/or recommendations.

These remarks and recommendations concern individual aspects of the work and their relative weight is insignificant, compared to the positive results and achievements of the candidate, and in no way reduce the scientific value of the dissertation.

V. Conclusion

The dissertation “Interaction of international law and domestic law (article 5, paragraph 4 of the Constitution of the Republic of Bulgaria)” contains scientific, scientific-applied and applied results, which represent an original contribution to science and meet all the requirements of the Law on the Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its

application and the Rules of Academic Staff Development in the South-West University “Neofit Rilski”.

The dissertation shows that the PhD candidate has in-depth theoretical knowledge and professional skills in the scientific specialty “International Law and International Relations”, demonstrating qualities and skills of independent research and substantiation of original scientific ideas.

Based on my overall impression of the qualities and merits of the work and as a member of the scientific jury, I am convinced to give my **positive assessment** of the dissertation and propose to the honorable scientific jury to award the educational and scientific degree “**Doctor**” to **Galina Galabova Pisarska** in the professional field 3.6. Law, in the scientific specialty “International Law and International Relations”.

May 30, 2022

Prof. Dr. Emil Konstantinov